

Balázs Ferenc
1900—1937.

A mai átalakuló kor sajátos gyermeke volt ő. Gyenge tüdejű, de szívós szervezetű s förhetetlen akaratú. Halála előtt azt mondta róla az orvos, hogy tekintettel nagy lelkieréjére s akaratára, még elélhet pár hónapig, de más csak pár hétig élne az ő esetében. Igen, nagyon erős volt az akarata.

Mikor külföldre készítettük, fiatal tanár koromban, s hónapokon át foglalkoztam vele, az volt főförekvém, hogy meggyőzzem a tudományos elmélyedés és tanulmányozás fontosságáról, mert mint sok más ifjú, csak magát akarta adni, csupán a benne lévő gondolatokat és érzéseket kifejezésre juttatni. Nem is helyezkedett bele az oxfordi tanulmányok előírt keretébe, hanem reformálni próbálta azokat. Elöljárói megbocsátották neki, mert felismerték, hogy különben komoly és tehetséges ifjú.

Wilbur és Hankinson uraknak köszönhette, hogy átmehetett Amerikába, Kaliforniába az unitárius lelkészképző intézetbe. Az ottani élet s azután útja a világ körül megfelelt az ő egyéniségének. „Bejárom a kerek világot“ című művében gyönyörűen írja le tapasztalatait, élményeit, amelyek teljesen egyéniek voltak, átitatva a saját egyéni meglátásaitól és így sok esetben nem tárgyilagosaok, de soha sem ki csinyesek és elfogultak.

Őszinte lélek volt s tudatában élt saját elhivatásának. Mélyen látta azt, hogy a mai embernek új életformára van szüksége. A világ tágkörűvé tette szemléletét s bár nem volt tudós fő és mélyen tanulmányozó elme, a mai falusi élet újabb követelményei teljes egészükben éltek lelkében. Gyakorlati célú volt egész munkássága neki, aki a falusi gyakorlati életet soha alapjaiban élményszerűen át nem élhette.

Népünket roppantúl szerette s életszínvonalának emelésére sok mindent megpróbált több-kevesebb sikerrel. Most képeket vetítő gépekkel kapcsolatban ismeretüket bővíti, majd gazdasági szakoktatóval lát el egy egész vidéket, aztán cséplőgépet vásároltat, vajszövetkezetet létesít s vidékfejlesztő szövetkezetet állít fel kiváló barátaival. Tanulmányozza betegen is a dán népfőiskola szervezetét, amiben felesége is segít neki s legfőbb vágya, hogy ehhez valami hasonlót hozhasson létre az ő erdélyi népe részére is.

Közben templomot, iskolát, lelkészilakot épített s építkezését Debreczeni László tervezete révén igazi magyar stílus formájában eszközli és ezzel is — mondhatnók — úttörő munkát végez. Aztán könyveket ír folyékony, egyszerű, magyar stílusban s ezekben drámailag állítja be saját küzdelmeit. Voltak és vannak még lelkészek, akik némely vállalkozásukban nagyobb sikereket értek el nátnál a falú művelésében, de hiányzott náluk az írói készség. Balázs írott művei méltó megbecsülésben részesültek.

Legyen áldott Isten szent neve, aki adta volt őt az erdélyi küz-

delmes magyar életnek s adjon még nekünk hozzá hasonló nyugtalan lelkeket, mert e szent nyugtalanság nélkül nincsen és nem lesz falú- és népépítés. Emléke élni fog a mi szívünkben, akik őt életében is szerettük, megértettük és megbecsültük. Legyen pihenése csendes a mészköi rögök alatt s szeretteinek, feleségének és lánykájának Isten legyen vezére az özvegységben és árvaságban; az erdélyi magyar kultúra és valláserkölcsei életünk hadd virágozzék, ami neki is leghőbb vágya volt. Aranyos-vidéket Istenvölgyének nevezte s hadd lehessen ez a völgy és az egész Erdély valódi Istenországa! *Dr. Kiss Elek.*

Adj uj erőt Uram!

Az erőnek, a kitartásnak,
Szent Lelkét kérem Istenem!
Hogy megújuljak, mint a sas,
S dolgozni tudjak szüntelen...

Csak két karom van jó Atyám,
S a munka sokszor elborít,
Nem tudnék mindent elvégezni,
Ha szent kegyelmed nem segít...

Kicsiny családom tőlem várja,
Hogy minden, minden meg legyen,
S én gyenge, nyomorult vagyok,
Csak Te segíthetsz Istenem!...

Adj uj erőt, adj uj erőt,
Legyek bátor, szent, sas-madár,
Ki áttörve vad fellegeken,
Megáll a Te szent zsámolyodnál...

Ne félj, csak higgy!

Testvérem! Nem a félelemnek lelkét
Adta nekünk a mi Istenünk,
A bátorságnak, szeretetnek lelkét,
A bölcsességnek, reménységnek lelkét.

Ne félj tehát, bizd Istenre magad!
Tedd le kezébe az életedet,
Neki van hatalma megmenteni,
Ha száz halál támadna ellened...

Ne félj, ne félj, Ő a te Istened,
Lát téged, ismer, tudja, hogy mi fáj,
Ne félj, ne félj, tekints a magas égre,
A te Istened örökké megáll...

S. Sillay Erzsébet.

Az angol középosztály viszonya az Egyházhoz.

Talán nem vagyok túl merész, ha e címet adom rövid eszmefuttatásomnak, illetve beszámolómnak, mikor csupán négy hónapja vagyok angol földön. Négy hónap Londonban. Rövid idő, de elég ahhoz, hogy sokat lásson és tapasztaljon az ember, ha nyitott szemmel jár. Alkalmam a tapasztalásra volt és van bőven, mert benne élek az angol középosztály igazi életében. Közvetlenül tapasztalom a mindennapi életet. Nem élek elszigetelve, intézet falai között, könyvek között tanulmányozva, nem csak ünnepnap és teánál vagyok együtt velük, hanem kora reggeltől késő estig, vasárnap és hétköznap dolgozunk, teázunk, tanulunk és szórakozunk együtt.

Az első kérdés, amire megszeretnék felelni az, hogy kik tartoznak az angol középosztályba? Ez a társadalmi osztály igen széles. Ide tartozik: az orvos, az ügyvéd, a kereskedő és iparos. Az orvos és zöldségkereskedő, az ügyvéd és mészáros mind a középosztály tagjai. Jóbarátságban élnek. Igaz, az angol barátság nem otthon, hanem a családon kívül az egyház keretei között bonyolódik le. A barátok és ismerősök hetenként egyszer vagy többször is találkoznak az egyházon keresztül. Az angol középosztálybeli ember vasárnapi programjához úgy hozzá tartozik a templomba járás, mint a dinnerhez a pudring. Az angol középosztálybeli ember társadalmi életét nagyjában az egyházon keresztül éli meg. A barátok nem zavarják naponta vagy hetenként egymást. Sokszor eltelik egy-két év is, míg elmennek egyik-a-másik házához. Igen! ez különösnek tetszik nekünk, pedig így van és nagyon helyesen. Az angol ember otthon, szabad idejében pihenni, tanulni szeret és nem vendéget fogadni. Azonban gyűléseken, összejöveteleken, sportolás alkalmával, mik mind az egyház keretén belül vannak megszervezve, gyakran találkoznak. Közös téma van bőven: politika, nemzetközi kérdések, tudomány, vallás és nevelés, mely mindenkit érdekel. Az angol népnek ugyanis meg van az a sajátos tulajdonsága, sokkal inkább, mint bármelyik más nemzetnek, hogy érdeklődik minden nemzet és minden új kérdés iránt. Társaságban soha sem szeret magáról, saját munkaköréről beszélni, sokkal inkább azonban érdeklődni. S még egy igen fontos megjegyezni való: megbecsül minden rendű munkát és főrekvést.

Az egyház keretén belül mindenkinek meg van a munkaköre és senki sem sóhajtozik a maga dolga felett és senki sem a magáét tartja a legfontosabbnak, hanem a másokét és mások munkájáért érez elismerést. Ez megkönnyíti az együttműködést, előhaladást és munkakedvet ad mindenkinek. Az igazi munkamegosztás az egyház keretén belül itt megvalósult. Azt lehet mondani, hogy a papra csak a prédikálás és ellenőrzés marad. Lelkes vasárnapi iskola vezetők, képzett szakemberek vezetik a különböző alakulatokat. Itt bevállalják, hogy a papot csak szájáért tartják, de igaz, el is várják, hogy aranyszája legyen. Minden vasárnap kétszer kell prédikálnia d. e. 11 órakor és este fél hétkor. A téma, amiről beszél egy héttel megelőzően a templom ajtón

vagy a kapura nagy piros betűkkel plakátszerűen ki van függesztve. Az angol ember azt mondja, hogy nem csak imádkozni, de tanulni is akar a templomban. Ha valakinek nem tetszik, ahogy a pap beszél, kilép az egyházközségből és a másik legközelebbi egyházközséghez csatlakozik. Van egy ismerősöm, aki azért tartozik a mi egyházközségünkhez és nem a hozzá közelebb eső templomhoz, mert nem szereti azt a kiejtést, ahogy a pap beszél. Igen, ezt megteheti az angol testvérünk, mert itt nem kell más városba költözni, hogy új egyházközséget kapjon. Egy egyházközségbe 300, legtöbbször 500 lélek tartozik, ami azt jelenti, hogy ennyi embernek van egy papja. Egy városban több egyházközség van. Londonban például 33 congregáció azaz egyházközség van, Manchesterben, Aberdeenenben stb. szintén több van. Ennek nagy előnye, hogy a lelkész közvetlen személyesen érintkezhet és érintkezik minden hívével. Minden egyházközségnek van egy-két üzlethelyisége, kiadó lakása, ebből fizetik a papot, kántort és házfelügyelőt. A főbbi jövedelmet, mit tagsági díjból, összejövetelekből és sok más igen ügyes angol módszer útján szereznek, az egyházközség szükségleteinek megfelelően használják fel: szegényeket segítyeznek, templomat diszitenek, tennispályát, vetítógépet, filmet vesznek. Ugyanis, az angol ember az egyházon keresztül nem csak imádkozni és tanulni, de szórakozni is akar. Szolgálni az Istent, ez a fő cél. Istent szolgálni úgy lehet, ha építjük az ő országát. Isten országát építjük akkor, ha ama ország polgárait neveljük lélekben és testben. Egészséges, vidám egyéneket kell nevelni, kik tudnak dolgozni, áldozatot hozni. A mindig szomorkodó, fanyar, nem edzett egyének a társadalom terhére vannak és az előhaladást megakadályozzák. Egyeszerű, egészséges életfilozófia. Nem sokat elmélkedő, de cselekvő.

Az életet itt nem keseríti irigy pletyka, vagy durva kritika, de elősegíti a megértés, jóindulatu irányítás. Itt nincsen meg az „apák és fiúk“ problémája, mi nálunk olyan kényes kérdés. Ezt mind a két fél javára lehet betudni. Megértés az idősebbek részéről, tiszteletet a fiatalok részéről, s így az ellentét a megértésben felolvad és mind a két fél épülését szolgálja.

Sokat tanulhatunk az angoloktól, mert sokban előttünk vannak, de nem utólrétegetlenek. Hogy így megelőztek, főképpen annak a körülménynek lehet tulajdonítani, amilyen körülmények között élnek. Az angol középosztálybeli családnak nincsen mindennapi kenyér problémája. A jó megélhetés olyan természetes, mint nálunk a tiszta levegő. (Itt ugyanis a tiszta levegő nem természetes, mert füst és kőd van legtöbbször). A körülmények természetes következménye az az előny, ami az angol középosztálynak van, a mi mindennapi kenyérért küzdő, bizonytalan sorsu középosztályunkkal szemben. De, ha igaz az, hogy a küzdelem erősíti az embert, akkor nekünk sem kell elcsüggedni. Egymás nehéz életét még nehezebbé tenni nem szabad. Isten keze tartja a mérleget és figyeli, hogy a megpróbáltatások sulya le fog e huzni minket, hogy aztán kimondassék az ítélet felettünk: megmérettél és könnyűnek találtattál. A különbség nem minőség, csupán mennyiségbeli, ezt pedig át lehet hidalni, utól lehet érni komoly munkával,

öntudatos főrekvással egy jobb és értékesebb élet felé. Az ut sem nagyon nehéz: erős akarat és sok szeretet, ez a két jármű, amivel célhoz lehet érni. Nem drága, mint az autó vagy a vonat, ingyen adatott mindenkinek, hogy ki-ki sáfárkodjék vele legjobb lelkiismerete szerint.

London, 1937. február 11-én.

Szánthó Vilma.

Az építő szabadelvűség.

A cluj-dâbocai-kolozsdobokai unitárius lelkészörnek június hó 7-én gyűlése volt, amelyen oly komoly gondolatok kerültek megtárgyalás alá, hogy azokról érdemesnek tartjuk olvasóinkat tájékoztatni. A gyűlést Benczédi Pál elnöknek a lelkéször feladatairól szóló megnyitó beszéde vezette be. E megnyitó kifejezésre juttatta azt a gondolatot, hogy a lelkészörnek komoly feladata van az egységes szellemtől áthatott valláserkölcsei élet fejlesztésében. Ezután Dr. Varga Béla főjegyző tartotta meg előadását, amely a meghívóban e címen volt jelezve: *Teológiai kérdések tanulmányozása*. Erről és az ezzel összefüggő kérdések a jeles felolvasó egyikét adta a legkomolyabb tanulmányainak. Rámutatott azokra a nehézségekre, melyek csaknem lehetetlenné teszik, vagy legalább is rendkívül megnehezítik a külföldi teol. munkákhoz való jutást. Majd meg a szabadelvűség, különösen a vallási szabadelvűség jelen állását ismerteti. Ma a szabadelvű gondolatoknak az idők nem kedveznek. Azonban a szabadelvű vallásos eszmékben mély igazság van s azok meg kell találják az utat ismét az érvényesülésre. A szabadelvűség nem maradhat a fízta bírálatnál, hanem annak építeni, alkotni, teremtenie kell.

A komoly, elmélyedő előadást beható megbeszélés követte, melyben részt vett Dr. Kiss Elek teológiai tanár, aki mindjárt annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy az unitárizmus magában több, magasabbrendű, mint a liberálizmus. Sürgeti egy új hittannak és káttének a megírását, véleményünknek bátor, őszinte, a kor tudományos színvonalán álló kifejtését. Azután Vári Albert dékán a felszínes szabadelvűséget bírálja s a benső vallásosság igazi lényegére és szükségességére mutat rá. Nagy Dénes járási lelkész, az aranyoskőri lelkéször elnöke a liberálizmus érdekében, Filep Imre teol. hallgató pedig a vallásos öntudat, a bensőséges elmélyedés érdekében emel szót.

A többi tárgynak előadása a jövő gyűlésre maradt, mert ez lefoglalta az egész időt. Reméljük, hogy ezután is hasznos és irányító gondolatok kerülnek felszínre.

Jelenvolt.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lej. A D. F. E. évi rendes tagsági díja 60 lej. A D. F. E. örökös alapítói díja 1000 lej. A rendes- és alapító-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési díj csak a Közlönyre jogosít. Kívánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s díjait rendezze. — Előfizetés külföldre 90 lej. Minden pénzküldemény Gálfi Lőrinc pénztáros címére küldendő Cluj, Calea Marechal Foch 12.

Kis vallástörténet.

8. *A magyarok megtérése.* A magyarok megtérése a X. és XI. században ment végbe. Gyula erdélyi fejedelem és Bulcsu vezér tuszként Konstantinápolyban jártak s ott ismerkedtek meg a kereszténységgel. De megismerkedett azzal Géza fejedelem is, aki fiát Vajköt, kereszténységben nevelte. Vajka a kereszténységben István nevet kapott. István trónralépte után maga vette kezébe a vallás ügyét s csakhamar az egész ország tulnyomó nagy része követte fenköltlelkü fejedelmét. István téritő papokat hívott be külföldről, akik apostoli buzgósággal fáradoztak a magasztos ügyért. S ez püspökséget alapított s a püspökségeket gazdagon ellátja javadalommal. Templomokat, zárdákat és iskolákat építtetett. Elrendelte a templombajárását, a vasárnapok és ünnepnapok megszentelését. Sokat tett a bölcs és jó király a nép erkölcsének megszilárdítása érdekében. II. Sylveszter római pápa is méltányolta érdemeit. Aranykoronát küldött neki és az „apostoli” melléknévvel tüntette ki. Azóta van a magyar királynak apostoli király címe. Istvánt 1001 évben koronázták királlyá. A katolikus egyház a szentek közé iktatta, a magyar történelem pedig egyik legnagyobb királynak tartja.

Azok között a lánglelkü férfiak közül, akik a magyarok megtérésekor buzgólkodtak, legnevezetesebb volt Gellért püspök. A Szentföldre akart menni, de I. István király azt mondta neki: „Ne menj le a Szentföldre, hirdesd az igét az én népemnek, mert itt sok az aratásra váró gabona, de az arató kevés.” Gellért itt is maradt. Eleinte István király fiának, Imre hercegnek volt a nevelője, később a Bakkonyba vonult, mint remete, majd meg csanádi püspök lett. Az ő szelid és istenes élete is úgy végződött, mint az apostoloké. I. István király halála után az utódlás miatt zavar keletkezett az ország kormányzásában, úgy, hogy Péter királyt elűzték a trónról. Utóda I. Endre lett s midőn Gellért három püspök társával elébe sietett, a zavarok miatt erőre kapott pogányok Budán elfogták s az azután róla elnevezett hegyről a mélységbe dobták. Most a Gellért-hegy oldalán szobor tartja fenn emlékét a kereszténység eme nemes és buzgó lelkületű vértanujának. A pogányok egynehányszor fellázadtak a kereszténység ellen, de mindannyiszor leverték őket. Utoljára I. László király alatt próbálták szerencsét, de a nagy király végképpen elnyomta a lázadást s a keresztény vallást véglegesen megszilárdította. Lászlót is a katolikus egyház a szentek sorába iktatta.

A keresztény vallás jelleme. A keresztény vallásnak Európában való elterjedése új korszakot jelent a történelemben. A vad, pogány erkölcsök helyébe a szelid, keresztényies életmód kerül a népek életébe. A műveltség mindenütt terjedett, templomokat és iskolákat építettek, sok jó vallásos gyakorlatot vezettek be az életbe. Azonban, az emberiség még nem volt megérve arra, hogy a Jézus vallása maga teljességében érvényesülhetett volna. A Jézus tiszta, fönséges vallása helyett életbe lépett a *Krisztusról* való tan, a melyet fételekbe foglaltak és az ugynevezett egyetemes zsinatokon kötelező dogmává

tettek. Ilyen dogmák: a Szentháromság, az eredendő bűnről, később a pokolról és a purgatoriumról alkotott tanok. A Jézus, egyszerű, tiszta vallása feledésbe ment. A vallást összekeverték a hatalom céljaival; közönséges eszközzé sülyesztették, pedig a Názárethi Mester azt akarta, hogy lélek és élet legyen.

(Folytatjuk.)

Ananiás és Zafira.

Ap. csel. 5. r. 1—10. v.

A társadalmi nyomorúságok megszüntetése, az emberek között levő egyenlőtlenségek kiküszöbölése minden időben fő vágya volt a nemesen gondolkozó embereknek. A keresztény vallás céljai között is elsőrendű helyet foglal el ez a törekvés, érthető ennélfogva, hogy mielőtt az első keresztény gyülekezet megalakult Jeruzsálemben, ennek keresztülvitele Péter apostolnak és társainak legfőbb gondját alkotta. S a gyülekezet tagjai között az apostoli buzgólkodás eredményeképpen oly nagy volt a fellelkesülés, a felebaráti, embertestvériségi szeretet oly magasra lángolt, hogy amint az Apostolok Cselekedeteinek könyvében olvassuk (4, 32, 34, 35) „a hívők sokaságának szivelelke egyvala és senki semmi vagyonát nem mondá magáénak, hanem mindenök közös vala. Szükölködő sem vala közöttük senki, mert akik földdek vagy házak birtokosai voltak, eladván, elhozák az eladottak árát és letevék az apostolok lábainál, aztán elosztatott az egyesek között, amint kinek-kinek szüksége vala“.

Hogy ez a szent lelkesültség, ez az önmegtágadó felebaráti szeretet nem tudott általánossá és mindörökre jellemzővé lenni a kereszténység és minden keresztény ember életében, annak oka, hogy minden nemes felbuzdulásnak vannak kerékkötői, lelohasztói, kinek önzése, vagy hiúsága úgy beszennyezi a legtisztább szándékkal, legszebb célkifizéssel megindított mozgalmakat is, mint a lilium fehér szirmát a ráfröccsenő sár. E jelenséget mutatja az Ananiás és Zafira története, amely a Csel. 5, 1—10-ben van leírva. Ananiás és az ő felesége, Zafira is beléptek a keresztény gyülekezet tagjai közé, mert úgy gondolták, hogy az új mozgalom *divatos*sá válik, tehát illik belépni annak, ki szerez haladni a divattal. El is adták birtokukat, mint mások, le is tették a pénzt az apostolok lábai elé, de nem mind, csak egy kis részét; annyit, amennyiről gondolták, hogy elég arra, hogy lemondóknak, adakozóknak, önfeláldozóknak látszodjanak. Mert nem a meggyőződés, hanem a *látszat*a törekvés, a *divat* vitte őket a keresztények seregébe és mert *önzők, kapzsi*k voltak, akik lelküknek e rút tulajdonságát az adakozó *késztség látszatának* leplével akarták elrejtetni.

Az emberek előtt talán sikerült volna is hazug mezben járni, talán meg is tudták volna őrizni a látszatot, ha meg lehetne csinálni a szent lelket, a lelkiismeretet, ha lehetne hazudni Istennek. Azonban a lelkiismeret mindig felemeli tiltakozását a gonoszság ellen, a bűntudat rárajzolódik az arcra, tétovázóvá teszi a cselekvést, a hazug és

bűnös ember félénk tekintete nem bírja ki a fízta lélek átható nézését, mint Ananiás és Zafira a Péter apostolét. Az erkölcsi tökéletesedést irányító szent lelket megcsalni akaró emberre lesujt Isten büntető karja s Ananiás és Zafira holtan rognak össze abban a pillanatban, amint elhangzik a súlyos vád: „Nem embereknek hazudtál, hanem Istennek!” „Miért egyeztetek meg, hogy az Úrnak lelkét megkisértétek?”

Ananiások, Zafirák mindig voltak, ma is vannak. Ők azok, akik sohasem állanak meggyőződésből valamely eszmének a zászlója alá, hanem egyszer önzésből, mert így gondolják könnyebben elérhetőnek saját egyéni céljait, máskor pedig hiúságból, mert divatosoknak akarok látszani és vágyódnak az utca olcsó dicséretére. Ellentétben a meggyőződésesekkel, kik ha kell elvérzenek a Golgotákon, elsenyvednek a börtönökben, meghalnak a máglyák lángjai közt az emberiség üdvéért, boldogságáért, haladásáért, az Ananiások és Zafirák csak addig tartanak ki a zászló mellett, amelyre felesküdték, míg abból egyéni hasznot huzhatnak, míg a zászló kellemes árnyékot nyújt a nap heve ellen, vagy oltalmat a vihar ellen, míg divat annak a szolgálata, míg nem jár üldözés, gyalázat, szenvedés a szolgálat nyomában; de menekülnek a zászló alól, megtagadják, tán el is árulják azt, mihelyt áldozatot, szenvedést, mártíroniságot jelent az ahoz való hűség, a mellette való szilárd kitarás. Az Ananiások, a Zafirák mindig óvatoskodók, ötven százalékban kiegyezni akarók, sohasem áldoznak és kockáztatnak mindent boldog önodaadással, hanem csak egy részt és a másikat, talán a nagyobbat, az értékesebbet titokban megtartják maguknak, mert hátha . . . hátha így lesz, hátha úgy lesz, hátha másképen lesz, — hátha holnap más divat lesz. A világmegváltó Krisztusok, a Dávid Ferencek, a Luther Mártonok, a nagy szabadsághősök, a nemzetek és az emberiség vértanui nem közülök kerülnek ki. De ők adják az emberiségnek az áruló Efiálteszeket, Judásokat és mindazokat, akik úgy változtatják felfogásukat, meggyőződésüket, mint a divat változása szerint a ruhát, a köpenyeget.

Az Ananiások, Zafirák erkölcsi halottakká válnak a becsapott, megcsalt közösség, ügy, eszme számára, mihelyt lelki silányságuk fölött elhangzott az ítélet: Istennek hazudtál, — azonban tetteik megfertőzik, beszennyezik a társadalmi közösséget, melyben élnek s megbénítják sokszor a jók lelkesültégének ható erejét is. Ma, amikor a különböző társadalmi nyomorúságok elenyésztetésének vágya, az embertestvériségen alapuló egyenlőség megteremtésének óhajtása ott izzik minden igaz keresztény ember lelkében, fokozott mértékben kell vigyáznunk, hogy az *ananiási önző kapzsiság*, a *divatkereszténység* hatalmába ne ejtsen. Ha tagjai vagyunk egy közösségnek, egyháznak, vallásnak, legyünk *meggyőződésből* és ne *divatból*, vagy *számító érdekből* tagjai. Ha áldoznunk kell valamiért, tegyük azt minden hátsó gondolat nélkül önzetlenül, teljes lélekkel, mint a ciprusi József, ki az apostoloktól Barnabásnak Vigasztalás fiának neveztetett (Csel. 4, 36—37). Akkor nem fog lesujtani, lelkünkben halálra sebezni a szörnyű ítélet: „Nem embereknek hazudtál, hanem Istennek“.

Z. S.

Jakab Elek élete és művei. Dr. Ferenczy Géza főgondnok ur áldozatából évekkal ezelőtt az Unitárius Irodalmi Társaság pályadíjat tűzött ki „Jakab Elek élete és művei” megírására, különös tekintettel unitárius egyházi munkásságára. A pályázat meddő maradván, az irodalmi társaság megbizta Dr. Gál Kelemen tb. igazgatót a munka megírásával. Dr. Gál Kelemen az ő ismert alkalossággával elkészítette a rája bízott munkát, amely nyomtatásban mintegy 12 ivet (192 oldalt) teszen ki. Unitárius erdélyi irodalmunknak valószínű nyeresége ez a munka, mint Dr. Gál Kelemennek többi munkája is. Felhívjuk a magyar olvasóközönség figyelmét erre a jeles munkára, amely reméljük, rövid időn belül a közönség rendelkezésére állhat. A könyvre előjegyzéseket szívesen fogadunk és közvetítünk.

Dávid Ferenc „De dualitate” című művét, melyet Jakab Elek nem tartott a Dávid művének, de az ujabbkori történetírók Pokoly József nyomán hajlandók a nagy mártír utolsó műveként elfogadni, az U. I. T. megbízásából Márkos Albert főgimnáziumi tanár magyar nyelvre lefordította. Reméljük, hogy rövid időn belül nyomtatásban is meg fog jelenni.

A missziói állomások érdekében.

A mint ismeretes mindnyájunk előtt, egyházunk több ugynevezett missziói lelkesi állást szervezett, hogy egyházközségeinktől távol élő hiveink ne kallódjanak el más felekezetű emberek társaságában. A missziói területeken lelkes fiatal apostolok teljesítik hivatásukat. Ezek a fiatal és lelkes apostolok azonban sok mindenben hiányt szenvednek. A sok hiány között nem a legutolsó a könyvtár hiánya. Népünk szeret olvasni, de szegénysége s néha más okok miatt nem szívesen ad ki pénzt könyvért. Éppen azért elsőrendűen fontos, hogy a missziói kerületek el legyenek látva jó könyvekkel. A missziói bizottság az Iratterjesztővel karöltve mindent megtesz a könyvtár érdekében és tőle telhetően juttatott is könyveket oda, ahová kértek. Ez azonban még nem elég. Az unitárius társadalom teljes támogatására van szükségünk, hogy a missziói alakulatok jó és hasznos könyvekhez jussanak.

Felkérjük azon hitbéli testvéreinket, akik akár egyházi, vallási, történelmi, vagy szépirodalmi tárgyú könyvekkel, vagy pedig talán pénzzel hajlandók támogatni ezt a komoly ügyet, szíveskedjenek lapunknak jelenteni, mi szívesen közvetítjük a missziói körletekkel. Ne feledjük, az aratni való sok, de az arató kevés! Minden adományt köszönettel fogadunk és nyugtázunk.

Osztálytársak találkozója.

Junius hó 20-án kedves és emlékezetes napja volt a Cluj-kolozsvári főgimnáziumunknak, mert ekkor rendeztek találkozót az ötven, harminc és tíz évvel ezelőtt érettségit tett tanulói. Az ötven évesek között ott láttuk — Istennek hála — jó egészségben, Józan Miklós püspöki vikáriust, Dr. Gál Kelemen tb. igazgatót, felügyelő-gondnokot, Hadházy Sándor egyh. pénztárnokot, Dr. Heimann József Tg.-mureş-marosvásárhelyi orvost, Geréb Zsigmond, Kovács Imre, Id. Máthé Lajos és Dr. Pázsint Mihály ny. lelkészeket. — A harminc évesek

Ötven éves érettségi találkozó a Cluj-kolozsvári Unitárius Kollégiumban.

Balról jobbra az első sorban: Dr. Gál Kelemen tb. kollégiumi igazgató, felügyelő-gondnok, Józan Miklós püspöki vikárius, Hadházy Sándor egyházi pénztáros, Dr. Heimann József orvos; a második sorban: Kovács Imre, Geréb Zsigmond, Máthé Lajos és Dr. Pázsint Mihály nyugalmazott lelkészek.

közül megjelentek: Dr. Albert Lőrinc, Bartha Lajos, Borbély Ferenc, Dr. Elekes Domokos felügyelő-gondnok, Farkas László, Gálffy Zsigmond kollégiumi igazgató és Dr. Lusztig Jenő ügyvéd. A tíz évesek közül: Dézsi Zoltán, Egyed Pál, Fekete László, Ferenczy Géza, Fülöp Elemér, Legmann Ferenc, Legmann Pál, Stein László és Dr. Szathmáry László.

A találkozóra összegyűlt osztálytársak délelőtt istentiszteleten vettek részt, amelyen az imát benső buzgóságából áthatva Zoltán Sándor mártinus-homoródszentmártoni lelkész, teol. akad. magántanár mondotta, aki a 30 évesek közül való, a tartalmas egyházi beszédet pedig Kovács Imre (az 50 évesek közül való) nyug. lelkész tartotta. Az éneklés rendjén a teol. akadémia dalkara működött közre Új Lajos zenetanár szakavatott vezetésével.

*

Junius hó 27-én ismét egy érdekes találkozónak voltunk tanui: a 25 évesek *találkozójának*. Ezek között megjelentek: Pap Ferenc, Dr. Gyulai Ilona, Dr. Höncz Aristid, Dr. Engel Rezső, Dr. Nyiredy Géza, Dr. Fischer Márton, Dr. Gidrai Liviusz, Dr. Z. Kiss Bálint, Benedek Gábor, Fazakas Béla, Dr. Durugy Ferenc, S. Nagy László, Pál Dénes, Dr. Kovács Károly és Gallus Viktor. Az osztálytársak testületileg részt vettek az istentiszteleten, amelyen Benedek Gábor calnicakálnoki lelkész buzgó imával adott hálát a mennyek urának a gondviselésért és jóságért, Pál Dénes simonești-siménfalvi lelkész pedig tartalmas beszédben mutatott rá a lélek ama mélységes megnyilatkozásaira, amelyek a Szentírással szólva azt igazolják, hogy jó minékünk itt lennünk. A köz- és utó-énekekben Puskás Ili művészi éneke, Ifj. Márkos Albert mély áhitatot keltő hegedűjátéka, melyet Szentmártoni Lenke kísért, tette igazán művészien széppé és feledhetetlenné az istentiszteletet nemcsak a találkozó, hanem a nagyszámu jelenlevők számára is. Istentisztelet után Dr. Nyiredy Géza lelkes, bensőséges beszéddel üdvözölte egyházunk Főpásztorát, onnan a kollégium igazgatójához mentek, ki előtt szintén üdvözlőket fejezték ki, majd meg a kollégium udvarán a tanáraikat köszöntötték a hálás szeretet érzelmeinek kifejezésével. Ezután pedig a temetőbe vonultak, ahol elhalt tanáraiknak: Dr. Nyiredy Gézának, Dr. Barabás Ábelnek, Sándor Jánosnak és Nagy Gyulának a sírját koszorúzták meg. Az osztálytársak a tanulók segélyezésére egyelőre 12.000 lei alapot létesítettek, melyet 20.000 leire fognak kiegészíteni.

*

A találkozó-ünnepnek sokféle érzelmekkel töltik az ember lelkét. Nemcsak a találkozóké, hanem azokét is, akik a találkozást szemlélik. Valahogy úgy érezzük, hogy hasonlatos a fecskék tavaszi visszatéréséhez. A vándormadarak visszatérnek és körülröpdösik az elhagyott fészket és boldogok, ha az elhagyott fészket épen találják meg...

Doktorrá avatás. *Máthé István* szigorló jogász, Dr. Máthé István udvarhelykőri felügyelő-gondnok derék fia a szigorlatait az egyetem jogi karán sikerrel letette és jogi tudorrá avattak. A fiatal doktornak sok szerencsét kívánunk eme nevezetes alkalomból.

Uj vallástanár. *Kövári Jakab* chinuşu-kénosi lelkész folyó évi június hó 23-án középiskolai vallástanári vizsgát tett. Az ifju és munkás lelkésznek sok sikert és szerencsét kívánunk ez alkalomból, midőn éppen most néhány hónapra Angliába megy, ahol több helyen prédikálni fog.

A szegedi egyetem uj rektora. Mint örömmel értesülünk, a szegedi Ferencz József tudományegyetem 1937—38. tanévére megválasztotta rektorává *Dr. Gelei József* tudós tanár afiát. Sok siker és Isten áldása kísérje nemes és tudományos munkásságát.

Évzáró ünnepélyek. A *Teológia Akadémia* június hó 20-án nagy közönség jelenlétében tartotta meg évzáró-ünnepélyét, melynek lefolyása a következő volt. Énekelt a teológiai akadémia énekkara *Útő Lajos* zenetanár vezetésével. Tartalmas, buzgó imát mondott *Dr. Kiss Elek* teol. akad. tanár. *Vári Albert* dékán tartalmas megnyitójában érdekesen mutatott rá a keresztény eszme igaz jelentőségére a mai zür-zavaros világban. Majd meg az év történetének nevezetesebb eseményeit adta elő. Az év történetéből kiemeljük, hogy a hallgatók segélyezésére *Dr. Kiss Elek* tanár 6400 leit gyűjtött össze különböző adakozásra kész emberektől. Az E. K. T. által adományozott 400 lei jutalomból 200—200 leit nyertek *Sebe Ferenc II. é.* és *Benedek Gyula IV. é.* hallgatók. A *Kahlfürst Imre* nyomdatulajdonos által adományozott 500 lei összeget pedig *Lukácsi Mózes IV. é.* hallgató nyerte, aki minden tárgyból jelesen kollokvált. Az Unitarizmus és szociánizmus című dolgozatával *Bözödi György* 500 lei, Az unitarizmus befolyása Erdély közművelődésére pedig *Benedek Gyula* szintén 500 lei pályadíjat nyertek. Az angol pályadíjat pedig *Bodor András* és *Sebe Ferenc* megosztva (250—250 lei) nyerték. — Itt emlíjük meg, hogy lelkész-képesítő vizsgát tettek: *Kereki Gábor* és *Nemes Dénes*. Szakvizsgát tettek: *Bodor András*, *Benedek Gyula*, *Lukácsy Mózes*, *Nyitrai Mózes* és *Szolga Ferenc*. Alapvizsgát tettek: *Nemes Sándor* és *Sebe Ferenc*. Ezek közül jeles eredménnyel vizsgáztak: *Sebe Ferenc II. é.* és *Lukácsy Mózes IV. é.* hallgatók. A külföldi akadémiták számára előírt vizsgát letette *Bodor András IV. é.* hallgató.

A *Cluj-kolozsvári főgimnázium* évzáró ünnepélye június hó 25-én volt ugyancsak ünnepies keretek között. Énekelt a főgimnáziumi ifjuság *Péterffy István* harmonium kísérete mellett, mely után *Benczédi Pál* vallástanár adott hálát Istennek áldó segítségével és kérte jövőre is Isten áldását az intézetre, előljáróira és növendékeire. Ezután *Gálffy Zsigmond* igazgató tartalmas bevezető beszéd mellett adta elő a lefolyt iskolai év történetét. Az előadásból megtudtuk, hogy jutalmazásra a következő adományok folytak be: *Dr. Borsai Áron* orvos úrtól 300 lei, *Dr. Gyergyay Árpád*, isk. felügy. gondnok úrtól 300 lei, *Csorbits Lászlóné* öngags. 100 lei, *Vaska Dezső* tanár úr 500 lei, *Heimann József* úrtól 1000 (az ötvenéves találkozó alkalmából). Jelentősebb adományok még: *László Gyula* ny. tornatanár gyűjtése elsősorban a jeles tornászok számára: 3760 lei. *Dr. Ferencz József* felügy.-gondnok úr 300 leit tornavizsgai jutalomra. Jutalomkönyvet adományoztak a *Mi-nerva* rt. 37 drb.-ot, *Péter Sándor* ny. lelkész 2 drb.-ot. — *Jutalomban* részesültek a következő tanulók: *Heimann József* orvos úr

1000 lej adományából, mint a legjelesebb tanulók: Pap Domokos VII. o. t., 400 lej, Major László VIII. o. t. 300 lej és Márkos András VIII. o. t. 200 lej. Más jutalmakban Pap Domokos VIII. o. t. 100 lej, Major László VIII. o. t. 100 lej, Kilyén Károly VIII. o. t. 50 lej, Imreh Lajos VIII. o. t. 50 lej, Márkos András VIII. o. t. 100 lej, Kovács István VII. o. t. 100 lej, Kun Béla VII. o. t. 50 lej, Szabó László VI. o. t. 100 lej, Létay Lajos VI. o. t. 50 lej, Székely Miklós VI. o. t. 50 lej, Borbély Béla VI. o. t. 50 lej, Kriza László V. o. t. 50 lej, Komjátszeghy Sándor IV. o. t. 100 lej, Taar István IV. o. t. 50 lej, Gállfy Zsigmond III. o. t. 100 lej, Berkessy Márton III. o. t. 100 lej, Márkos László III. o. t. 50 lej, Varga Iván III. o. t. 50 lej, Kardos László II. o. t. 170 lej, Albert Zsigmond II. o. t. 50 lej, Albert Gyula I. o. t. 100 lej, Gállfy Miklós I. o. t. 100 lej, Zsákó János I. o. t. 100 lej, Nagy Árpád I. o. t. 100 lej, Boda Dénes I. o. t. 50 lej, Imets Samu I. o. t. 50 lej. — Itt említjük meg a tornavizsga kiváló eredményét, amely június hó 20-án volt. A versenyeken többen nyertek, akiknek nevét helyszüke miatt nem sorolhatjuk fel. Iskolánk részvett egy kerületi középiskolai szertorna bajnoki versenyen, ahol az első helyet vívta ki és a helybeli középiskolák atlétikai versenyén, amelyen a III. díjat nyerte el. — Visszatérve a bezáró ünnepélyekre a Teol. Akadémián bezáró beszédet Vári Albert teol. akad. dékán, a főgimnáziumi ünnepélyen pedig Gállfy Zsigmond főgm. igazgató mondott. Mindkét esetben a főtisztelendő Püspök ur áldó szavaival és egyházi énekkel végződött a szép és meghatározó ünnepély.

A Cluj-kolozsvári unitárius főgimnázium ének- és zenekara 1937 évi május hó 31-én nagyszerűen sikerült zenedélután rendezett Péterffy István zenetanár vezetésével. A műsor a következő volt: 1. Imnult Regal-t énekelte az énekkar. 2. Flotow: Stradella ouverture... előadta a zenekar. 3. Wieuxtemps: Fantasia appassionata című zeneszámot hegedűn előadta Szabó László VIII. o. t. és zongorán kísérte S. Kouba Paula zenetanárnő. 4. N. Oancea: a) Omul când e necăjit; b) Trandafir depe cetate című énekszámokat énekelte az énekkar. 5. Ch. Danela: Airs variés... hegedűn előadta Gállfy Zsigmond III. o. t. és zongorán kísérte S. Kouba Paula zenetanárnő. 6. Mazas: Trio, előadták: Gerzon Béla VIII. o. t., Szabó László VIII. o. t. és Vaska Béla IV. o. tanuló. 7. Bárdos Lajos: Esik eső... előadta az énekkar. 8. Wieniavsky: Polonaise brillante, hegedűn előadta Gerzon Béla VIII. o. t., zongorán kísérte S. Kouba Paula zenetanárnő. 9. I. Veit: a) A szarvasbogár, b) Béka-hangverseny, énekelte az énekkar. 10. A VIII. osztály bucsuja, mely alkalommal Gy. Pap Domokos VIII. gimn. o. tanuló mondott meghatározó bucsút az intézetnek és végül elénekelték a „Ballag már a vén-diák...” kezdetű nótát, amely meghatóvá tette a különben is magas színvonalon álló műsort.

Rajz- és kézimunka kiállítás a cluj-kolozsvári unitárius gimnáziumban. A napokban zárult be gimnáziumunk rajztermében az érdekes kiállítás, melyen Tóth István rajztanár újból tanulójelét adta egy termékeny év munkásságának. Mértani rajzok, akvarel-

lek, szinespapirragasztások, házak, vonatok és sok más ügyes dolgok kerültek nagy számban a nagyközönség élé. Az előző évek munkásságával összehasonlítva az idény munkásság nem maradt mögötte a megelőzőeknek. Tekintetbe kell vennünk ugyanis, hogy míg egy pár évvel ezelőt a tantervben csak egy néhány kötelező mértani rajz volt előírva minden osztálynak, addig most, az év kétharmadán keresztül pontosan meghatározott programot kellett kidolgozni. Ilyenformán csak a hátralevő harmadik évharmadban lehetett egy kissé szabadabb témakörben mozogni. Emellett is azonban Tóth István rajztanár mégis kihozta a megelőző évek munkásságának mennyiségben és minőségben megfelelő anyagot. Kiemelhetjük Hum Gyula VII. osztályos növendék aquarelljeit, melyeket a tanuló önszorgalmából készített és amelyek tagadhatatlanul tehetséget árulnak el. Valamint Márton András munkáit, melyek a művészet kétségtelen jeleit árulják el.

Szopos-Tóth rajziskola kiállítása a cluji-kolozsvári unitárius gimnáziumban. Ahogy a gimnázium növendékeinek kiállítása bezárult, mindjárt másnap megnyilt a Szopos-Tóth rajziskola kiállítása. Mindössze ez a második éve, hogy a rajziskola megkezdődött, de az elsőhöz képest már is nagy haladás észlelhető. Ez az év egy második lépést jelentett egy tervszerű munka végrehajtásában. Az előző évben még nem lehetett pontosan kidolgozott terv szerint haladni, mert akkor még nem ismerték ki teljesen a tanárok növendékeik képességeit. Ezért az első évben, miután minden növendéket megismertek, kidolgozták a második év programját, mindenki számára külön, tekintetbe véve jótulajdonságait és gyengéit. E rendszeres terv kidolgozásában különösen Tóth Istvánnak volt nagy szerepe. Ennek a tervnek alapján minden tanítvány a neki megfelelő körben mozgott. A kiállítás anyagán ez a rendszeres munka meg is látszik, mert míg a múlt évben majdnem minden irányban dolgoztak — a kiállítás anyaga nagy volt, az idény azonban a mennyiség kisebb, de a minőség jobb.

Tájékoztató. A cluji-kolozsvári unitárius kollégium főgimnáziumába az 1937—38. iskolai évre beiratkozhatnak minden magyar nyelvű tanuló valláskülönbség nélkül. Nem magyarnyelvű tanulók felvételéhez miniszteri engedély szükséges. Az ez iránt való kérvények a közoktatásügyi miniszteriumhoz címezve f. év augusztus 15-ig nyújtandók be az igazgatóhoz. A magyar anyanyelvű tanulók augusztus 25—31. között iratkozhatnak be. Az iskolai év szeptember 9-én kezdődik. Az I. gimnázium osztályba iratkozók szeptember 1-én legalább 9 és fél, legfennebb 13 és fél évesek kell, hogy legyenek. Az I-ső osztályba felvételi vizsgálat alapján lehet beiratkozni. A felvételi vizsgálat ideje szeptember 7-ike. A vizsgálat tárgyai románnyelv és számítan. Előbbiből 15 sort irnak diktálás után a vizsgázók a IV-ik elemi osztályban tanult anyagból, szóbelin pedig olvasnak valamely tanult olvasmányból és kérdéseket kapnak az olvasmány tartalmára és az elemi iskolában tanult nyelvtanra vonatkozóan. A felvételi vizsga 80 lei. A felvételi vizsgálatra való bocsátás iránti kéréseket augusztus 30-ig kell beküldeni az igazgatóságához a következő mellékletek kíséretében: 1. Osztálybizonyítvány az elemi iskola (legalább) IV. osztályáról. Felekezeti iskolák bizonyítványára tanfelügyelői láttaozás szükség-

ges. 2. Állami anyakönyvi kivonat. 3. Egyházi keresztlevél. 4. Állampolgársági bizonyítvány (vagy annak hiteles másolata.) 5. Ujraoltási bizonyítvány. Ezek az okmányok nemcsak vizsgái, hanem beíratási okmányok is lesznek. A javító vizsgálatok ideje szeptember 4—5. napjai. Fizetendő díjak a főgimnáziumban: 285 lei beíratási és évi 3000 lei iskolai díj. Fizetendő díjak az internátusban és konviktusban: Főgimnáziumi tanulók évi 15000, főiskolai hallgatók évi 3000 lei internátusi díjat fizetnek. Fürdési díj évi 100 lei. Utóbbiak beíratási díja 285 lei. A konviktus díjak havonta 600 lej. Közeli vidékről való szegény tanulók, akik hazai csomagot könnyebben kaphatnak, vagy azok, akik rokonaiknál valamelyes étkezési ellátást kaphatnak, lehetnek félkosztósok (ebéd vagy reggeli-vacsora) s ebben az esetben a kosztdíjnak felét fizetik. A bentlakó tanulók ágyneműt (szalmaszák, párna, takaró) hazáról hoznak. Egyházi érdek lévén, hogy kiváló tehetségű ifjaink szegénységük miatt ne essenek el a középfokú iskoláztatástól, lelkészeink és tanítóink ajánlata alapján 10—15 első gimn. oszt.-ba lépő tanuló teljes-, vagy nagyobb kedvezményben fog részesülni az I. évharmadban tanusítandó tanulmányi előmenetel alapján. *Az Igazgatóság.*

Az I. G. Ducai-székelykereszturi unitárius főgimnázium ének- és zenekara a helyi Filharmonikus Társaság közreműködésével folyó évi május hó 22-én este a főgimnázium tornacsarnokában hangversenyt rendezett. A műsor első pontja az „Imnul Regal“ volt. Ezt követte Péterffi Gyula zenetanár (zongora), Deák István fg. VIII. o. t. (hegedű) és Útő Gábor fg. VIII. o. t. (celló) előadásában Mozart: Figaró lakodalma c. triója. Aztán Péterffi Gyula adott elő egy csillogó, tökéletes felkészültséget igénylő zongoradarabot. A műsor negyedik számaként Bede Emil énekelt egy Ady-Reinitz dalt és két virág-éneket. Az énekszámra válaszként még el sem hallgattak a taps, máris Útő Gábor VIII. o. t. csellószólóját köszöntötte dörgő tapssal a termet zsufolásig megtöltő közönség. Kéler: Ouverture comique-ja a Filharmonikusok mesteri előadásában olyan volt, mint egy fündér-muzsika. Még fel sem ocsudtunk a Filharmonikusok játékának varázslata alól, máris újabb csemege örvendeztette meg a komoly zenébarátokat. Haydn: Teremtés c. oratoriumából énekelt a főgimnázium énekkara, a Filharmonikusok kíséretével. Itt Péterffi Gyula zenetanár hősi munkát végzett. De mesterien oldották meg feladatukat Liszt: második rapszodiájának előadásánál Ujvári Elvira és Péterffi Gyula zongoranégykezessel. Ezt követőleg Schubert: Scherzóját adta elő az ifjúsági zenekar. A kedves, hangulatos kis darab minden bájját bemutatták. Majd a műsor befejező számaként újra a főgimnázium énekkara állott a dobogóra. Demény Dezső „Szerenád“-ját adták elő Bede Emil bariton szólójával, Ujvári Elvira zongorakíséretével.

A fágárași-fogarasi unitárius egyházközség 1937 július 4-én (vasárnap) megalakulásának 50. templomépítésének 25 éves évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségének sorrendje: I. D. e. 11 órákor ünnepélyes istentisztelet. II. D. u. 2 órákor közös ebéd a „Merkur“ éttermében. Egy teríték ára 35 lej. III. D. u. 5 órákor az „Unitárius Nőkszövetsége“ műsoros délutánja a „Transilvania“ helyiségében a következő műsorral: 1. Énekel a fogarasi Magyar Da-

lárda. 2. Előadást tart Dr. Kiss Elek teol. akad. tanár. 3. Szaval Fü-
löp Árpád lelkész. 4. Népdalokat énekel cigány kísérettel Török Mi-
hály lelkész. 5. Novellát olvas fel Fekete Lajos lelkész. 6. Székely
dalokat énekel a fogarasi Magyar Dalárda. 7. Bezárót mond Kelemen
István esperes.

**Unitárius egyházi hírek Bihoria-Bihar és Oradea-Nagy-
váradról.** Az elszigetelten élő, Oradeara beköltözött, ősi unitárius csa-
ládoktól származott utódok és a bihori lelkész, új unitáriusok körében
egyeseknél ébred az öntudatos hitélet. Az utóbbi két hónapban szoro-
sabb kapcsolatba jutottak a bihori unitáriusok az egyetemes unitárius
egyház történelmi központjával Cluj-al, ahonnan, május hó elején, a
Teológia Akadémia Ifjusága Oradeát érintve tett kirándulást Bihoriába,
Dr. Kiss Elek teol. tanár és Útő Lajos zenetanár úr vezetése alatt,
egész életre szóló, kedves emléket hagyva maguk után a bihori unitá-
riusok lelkében, akik a vendégeket házuknál magyar vendégszere-
tettel fogadták. Két héttel később pünköst ünnepét igazi örömnappé-
tette Úrmösi József püspöki-titkár urnak úgy a hívek körében, mint
a szószéken való megjelenése, mert lelkesedést, erőt, világosságot hozott
a bihori híveknek unitarizmusunk ősi forrásából; továbbá segítséget
nyújtott a lelkésznek, akinek más hasonló alkalommal, egy napon, két
helyen: Bihar-Biharon és Oradea-Nagyváradon kellett szolgálnia,
ami nem igen volt gyakorlatban lehetséges az adott körülmények között
s olyankor a lelkésznek ünnep másodnapján kellett Oradea-Nagyvá-
radra utaznia s így Bihar-bihari híveink magukra maradtak, távol
egész ünnepnapon kicsiny templomuktól. Hálás köszönet Úrmösi József
p. titkár urnak azért, hogy pünköstöt Bihar-Biharon töltötte unitárius
híveink között. Pünköst első napján délután „Anyák napját“ ünne-
pelte a gyermekserg; a másort Úrmösi József p. titkár ur gyönyörű
bibliamagyarázata vezette be, ezt követte az unitárius állami-elemi is-
kolás gyermekek szép szavalata és karéneke, majd Komjászegi Géza
lelkész záróbeszédével véget ért az ünnepe. — Junius 13-án isten-
tisztelet és közgyűlés volt az Oradea-nagyvárad unitáriusoknak, sajno,
még nem saját otthonukban, amelynek hiánya nagyon érezteti hátrá-
nyát minden tekintetben. Az istentiszteletet Komjászegi Géza lelkész
végezte. A közgyűlésen üdvös, életretörő határozatok születtek. Töb-
bek között Perédy György indítványára magáévá tette a közgyűlés azt,
hogy Oradea-nagyvárad unitáriusokra kötelező, de igazságos méltá-
nyos egyházi-adó vettesék ki az egyházközség szükségleteinek fedezé-
sére, továbbá egyházfejlesztési alap létesítése végett is. Ujraszervez-
tetett a keblitanács 6 taggal. A közgyűlés egyhangulag keblitanácsos-
sokká választotta: Simonffy Tamásné, Taglicht Jolán és Uzony Gyu-
lány urasszonyokat, Perédy György lapszerkesztő urat, Albert Mihály
műasztalos és Bajka István férfi-szabó urakat. Az Oradea-nagy-
várad hívek egy szép kivitelű palástot csináltattak a beszolgáló lelkész
használatára, 2200 lei értékben. Ez az összeg a hívek adományából
gyűlt össze, ékesen szóló bizonyosságul nemes áldozatkész lelküknek. —
Junius 20-án délután, Bihar-Biharon volt szabadtéri műsoros délután,
Szabó József tb. keblitanácsos afia telkén, szép számú közönség je-
lenlétében. Az állami elemi iskolás unitárius gyermekek kedvesen sze-

repeltek a „Virágok versengése“ c. kis jelenetben; ezen kívül szava-
lataikkal mutatták be képességüket, Fülöp Etelka, Gyarmati Pál, Gyarmati Sára, Gyarmati Piroska, Kiss Margit, Méhes Klára, Székely Piroska, Székely Róza, Székely Sándor, Szabó Juliska, Vass Vilma, akik mindannyian a jövő reményei, nemcsak szülőiknek, hanem kicsiny Bihar-bihari egyházközségünknek is. A gyermekeknek a szindarabot és a verseket Komjátszegi Gézané tiszteletes asszony tanította be fáradtságos, de eredményes munkával. — A Bihar-bihari egyházközség jóakaró segítői könyvadománnyal járultak az új egyházközség szórványkönyvtára gyarapításához. A Missziói Bizottság 19 művet adott; Ürmösi József p. titkár ur 70 drb. különböző füzetet és folyóiratot küldött. A Turda-tordai egyházközség keblitanása értesítést Bihar-biharba, hogy a Keresztény Magvető 30 különböző évfolyamából 117 drb. füzetet juttat az egyházközség részére; ezen füzetek már csak elszállításra várnak. Köszönet minden jószívű adakozónak a könyvajándékokért s mindenek felett az általa megnyilvánult építő egyházszeretetért, mely ott segít, ahol legnagyobb a szükség; nem zárkózik el, hanem átlépi a régi eklézsiák felbástyázott, megszokott területét. Jó lenne, ha minél többen gyakorolnák így az egyházszereket munkáját, mert általa a jövőt építik és hitet erősítenek a Bihar-bihari unitarizmus javára.

Meghívó. Az Unitárius Tanítók Ált. Egyesülete f. év augusztus 25-én (szerdán) d. e. 9 órai kezdettel I. G. Ducan-Székelykereszturon az unitárius elemi iskolában tartja évi rendes közgyűlését, melyre egyesületünk tagjait és a tanügy iránt érdeklődőket tisztelettel meghívom. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Távolmaradók igazolásának számbavétele. 3. Tárgysorozat rendjének megállapítása. 4. Jegyzőkönyvhiteljesítő felkérése. 5. A fogrendszer egészséges voltának hatása a szervezetre és elhanyagolásának káros következményei: Dr. X. Y. 6. A hirdetett pályázatról beszámolás, esetleges kiváratra a pályadíjnyertes munka felolvasása. 7. A méhészetről felolvas: Benczédi Márton. 8. Az 1936. évi pénztárszámadás előterjesztése. 9. A „Segélyalap“ rendeltetésének megállapítása. 10. Leiratok ismertetése. 11. Előterjesztések, indítványok. 12. Jövő évi közgyűlés helyének és idejének megállapítása és a közreműködők megjelölése. 13. Gyűlés be-
zárása. 14. Gyűlés után a főgimnázium nevezetességeinek és a gazd. iskola megtekintése. — A gyűlés utáni közebedre Fazakas Sándornál jelentkezni kell megelőző napig. Cluj-Kolozsvár, 1937. június 24.

Patakfalvi Zsigmond, egyesületi elnök.

A Cluj-kolozsvári Unitárius Leányotthon Előljárósága felhívja mindazon szülőket, kik középiskolában, vagy gyakorlati pályán tanuló leányaikat az 1937—38. isk. évben a Leányotthonban óhajjják elhelyezni, hogy eziránti kérésüket f. év augusztus 15-ig a Leányotthon Előljáróságának címezve (Cluj, Calea M. Foch No. 12) küldjék be.

Eljegyzés. *Bede Emil* I. G. Ducan-székelykereszturi s.-lelkész, intézeti felügyelő, május hó 15-én eljegyezte *Gyöngyössy Judithot*, Ozv. Boros Jenőné kedves és bájos leányát. Társadalmi életünk két kedves alakjának eljegyzéséhez, amikor őszinte érzések között gratulálunk, egyben Isten áldásának kitöltését kérjük a kötendő frigyre.

Köszönetnyilvánítás. Mindazok, kik felejthetetlen drága Margitkánk halála alkalmából mély fájdalomukat részvétükkel enyhíteni igyekeztek, fogadják hálás köszönetünket. *Gálffy Ferenc és családja.*

Gyászhir. *Dr. Parádi Kálmánné Fogarasi Lia* életének 19-ik, boldog házasságának első évében hosszas és kínos szenvedés után 1937. június hó 23-án reggel 9 órakor elhunyt. Temetése június hó 25-én volt Cluj-Kolozsvár városának nagy és őszinte részvételével. Az egyházi szertartást Dr. Varga Béla egyházi főjegyző teljesítette. A gyászbaborult családnak mély fájdalmában osztozunk. Az isteni gondviselés legyen gyógyítója a szívek mély fájdalmának.

Cserkész hírek.

„Minden jót!“ Az unitárius kollégium „Berde Mózes“ cserkészcsapatának hét alapító tagja távozik. Névszerint: Gyöngyösi István, Gyergyay Árpád, Imreh Lajos, Major László, Pap Domokos, Szabó László, Tóth Albert. Hét szorgalmas, munkás tagja a csapatnak. Igazi szív-, lélekcserkészek voltak, akik nemcsak a csapat keretén belül, de azon kívül is derekas munkát végeztek. Igazi mintaképei voltak nemcsak a cserkészcsapatnak, hanem a gimnáziumnak is. Bucsuzunk tőlük és kérjük az Istent, hogy segítse őket továbbra is céljuk elérésében. Reméljük nem végleg távoznak és bárhova kerüljenek is, csapatunk lelkes tagjai maradnak.

Csapatunk az évzáró ünnepély után tanulmányi kirándulást rendez. Indulunk f. hó 26-án reggel 2 óra 14 perckor vonattal. Útirány: Huedin-Bánffyhyunyad, Călățele-Kiskalota, Rechițele-vizesés, Vlădeasa-Vigyázó, Bucsászai csontbarlang, Szamosbazár, Stăna de Vale-Biharfüred, Valea Drăganului-Dregan-völgye, Poieni-Kissebes és onnan július 1-én érkezőnk vissza vonattal. Vonattal megteszünk 130 km. utat, gyalog 120 km-t, összesen 250 km-t.

Az első raj, harmadik órét szorgalmas munkájáért a „szorgalom jelvényével“ tüntette ki a csapat. Munkakörük: a cserkész vendégszoba rendben tartása volt. Azonkívül azonban részt kértek minden munkából. Sok ilyen cserkészre volna szükségünk.

Parancsnokság.

HARMONIUMOK

ORGONÁK

templomi, iskolai, énekkari és házi használatra, minden nagyságban.

új művek, orgonajavítások, átépítések.

WEGENSTEIN L. FIAI, Orgona- és Harmoniumgyár
Timișoara, III., Bul. Mihai Viteazul 30.
Alapított 1888. — Jutányos árak, ajánlat díjmentesen és kötelezettség nélkül.

A Dávid Ferenc-Egylet alapító tagjai.

I.

Egyezer leu alapítói díjat fizettek:

Dr. Ferenczy Géza, Took Mózes Aita-Mare-Nagyajta, B. Nagy Józsefné Aiud-Nagyenyed, Csongvay Dénes Badeni-Bágyon, Ürmössy Jenőné Benczurfalva, Albert Zsuzsanna Belin-Bölön, Jóos András. Borosneu-Mic-Kisborosnyó, Dr. Kálnoki Kis Jenő, Pelk Emil Ágost, Unitárius Egyházközség, Dr. Zsakó Andor Budapest, Özv. Bohdal Károlyné, Gálfi Lőrinc, Dr. Hintz Györgyné, Kahlfürst Imre (4500 leu), Útő Lajos Cluj-Kolozsvár, Özv. Deák Miklósné Cobatești-Kobátfalva, Bölöni Mihály Craești, Papp Antalné Dicioșanmartin-Dicsőszentmárton, Kereszturköri Dávid Ferenc-Egylet, Dr. Fazakas Miklós, Gálfalvi Sámuel I. G. Duca-Székelykeresztur, Özv. Vass Albertné Ocland-Oklánd, Barla Dezső Oradea-Nagyvárad, Kozma Miklós Sânmiclaus-Bethlenszentmiklós, Dr. Szent-Iványi Gábor Sântionlunca-Szent-Ivánlaborfalva, Tana Sámuel Sft.-Gheorghe-Sepsiszentgyörgy, Csalkai Jenő Sopron, Dr. Gálfalvy György Târgu-Mureș-Marosvásárhely, Borbély Máté, Dr. Gál Miklós Turda-Torda, Báró Daniel Ferenc Varghiș-Vargyas, Unitárius Egyházközség Cobatești-Kobátfalva és Mihăileni-Sz.-szentmihály.

Cluj-Kolozsvár, 1937. június 22.

Gálfi Lőrinc.

(Folytatjuk.)

Nyugtázás. Az egylet pénztárába május 25-től június 22-ig tagsági díjat fizettek: Hurubás János Mujna, Révész Józsefné Hoghiz 1934-37-re, Nagy Dénes Iara de jos 1936-37-re, Taar Géza, Kozma Miklós Aita-Mare, Ifj. Hadházy Sándor Cluj 1937-re, Dávid Ferenc Ifjusági Egylet Valea Crișului 1934-38-ra, Német István Cluj 1934-35-re, Nagy József Sighișoara 1932-38-ra, Kelemen Árpád Calușeri 1934-36-ra, Kelemen Lajos Cluj 1935-36-ra, özv. Csathó Pálné Cluj 1931-re, Özv. Biró Andrásné 1931-32-re.

Előfizetői díjat fizettek: Jancsó Istvánné Hoghiz 1936-ra, Jancsó János 1935-37-re, Kozma Miklós Aita-Mare, Útő Erzsébet Aruș, Sigmond Béláné Chichiș, Vajda Sándor Aita-Mare, Albert Mihály Oradea, Bőjte Béláné Ocna de sus, Német András Saschiz 1937-re, Varga Zoltán Mediaș 1936-37-re, Simó Béla Odorheiu 1936-ra, Nagy Lázár Tg.-Mureș 1936-37-re, Lászlóczky Gyula Cluj 1935-36-ra, Fitori Péter 1934-re, Dr. Márkos György 1937-re.

Alapítói díjban fizettek: Ekárt Andor Cehetel 200 lejt, Dr. Gál Miklós Turda 400 lejt, Gyallay P. Domokos Cluj, Miklós János Dâmbau, Útő Béla Racoșul de jos 100-100 lejt, Dr. Fazakas Miklós I. G. Duca 1000 lejt.

Cluj-Kolozsvár, 1937 június hó 6-án.

Gálfi Lőrinc, pénztárnok.

Az „Unitárius Közlöny“ megjelenik havonta.

Szerkesztő: Benczédi Pál.

Tipografia „PALLAS“ könyvnyomda Cluj, Str. Vlahuța 3.